

ONUR ÖYMEN

DEMOKRASİDEN DİKTATÖRLÜĞE

İKTİDAR UĞRUNA
DEMOKRASİYİ
FEDA EDENLER

Remzi Kitabevi

ONUR ÖYMEN

DEMOKRASİDEN DİKTATÖRLÜĞE

İktidar Uğruna Demokrasiyi Feda Edenler

Remzi Kitabevi

DEMOKRASİDEN DİKTATÖRLÜĞE / Onur Öymen

© Remzi Kitabevi 2011

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Tülin Er

Kapak: Başak Öymen Çelik

ISBN 978-975-14-1447-2

BİRİNCİ BASIM: Haziran 2011

BEŞİNCİ BASIM: Mayıs 2019

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul

Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 12068 / Tel (212) 629 0615

Cilt: Çifçi Mücellit, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

5. Cad. No: 24-25 Bağcılar-İstanbul

Tel (212) 629 4783

İçindekiler

Önsöz.....	9
Giriş.....	11

I. DEMOKRASİNİN KÖKENLERİ

Eski Yunan'da Demokrasi.....	17
Isparta'da Demokrasi Var mıydı?.....	18
Solon Yasaları	20
Atina Demokrasisi	21
Atina Demokrasisinde Devletin Yapısı	22
Atina'da Yargı Nasıl İşliyor?.....	24
Atina'da Siyasi Hakları Olmayanlar: Kadınlar ve Köleler	25
Kural Dışı Bir Lider, Perikles	26
Demokrasi Tartışmaları ve Sokrates.....	30
Demokrasiyi Yaşatma Savaşı.....	31
Atina Demokrasisinin Sonu	32
Roma'da Demokrasinin Yükselişi	36
Seçilmiş Diktatörler	39
Roma Cumhuriyeti'nin Çöküşü.....	46
Ortaçağda Parlamentolar, Krallar ve Kilise	49
Kilisenin Rolü.....	53
İngiltere'de Kralın Yetkilerinin Sınırları ve Magna Carta	55
İngiltere'nin Kısa Süren Cumhuriyeti ve Cromwell	57

II. ÇAĞDAŞ DEMOKRASİLER

Fransız İhtilali.....	67
İnsan ve Vatandaş Hakları Bildirgesi.....	69
Fransa'nın Kısa Ömürlü Cumhuriyeti.....	70

Napolyon'un Darbesiyle Kurulan İmparatorluk.....	79
Viyana Kongresi ve Avrupa'da Otoriter Devletler Dönemi.....	85
Demokratik Devrimler ve Avrupa'nın İlkbaharı.....	89
Fransa'da İkinci Cumhuriyetin Kuruluşu ve Çöküşü	90
Alman Birliği Nasıl Sağlandı?	100
Bismarck ve Almanya'da Otoriter Liderlik.....	102
Fransa'da Üçüncü Cumhuriyet.....	105
Fransa'da Yahudi Düşmanlığı ve Dreyfus Davası.....	108
Amerika Birleşik Devletlerinin Doğuşu ve Demokrasinin Gelişimi	113
İngiltere'yle Zorlu Savaş	116
Bağımsızlık Nasıl Sağlandı?	117
Çağdaş Demokrasilerin İlk Anayasası.....	122
Demokrasiyle Bağdaşmayan Uygulamalar	125
Kölelik Nihayet Yasaklanıyor.....	129
Amerika'nın Dış Politika Hedefleri Neydi?	131
Mussolini: İtalya'nın Demokrasiden Diktatörlüğe Geçişİ	132
Seçimle Gelip İnsanlığı Felakete Sürükleyen Lider: Hitler	142
Weimar Cumhuriyeti ve Seçimler Yoluyla Gelen Faşizm	145
Hitler'in İktidara Gelişİ.....	148
Reichtag Yangını.....	151
Hitler Döneminde Yargı	152
Hitler'e Özel Sektörün Katkısı.....	156
SA Örgütü ve Uzun Bıçaklar Gecesi.....	161
Hindenburg'un Ölümü ve Hitler'in Resmen Diktatör Oluşu	166
Hitler Döneminde Basın	167
Hitler'in Sanat ve Kültür Dünyasına Yaptığı Baskılar	169
Hitler Döneminde İkinci Sınıf Vatandaş Sayılan Kadının Durumu.....	174
Nazi Almanyası'nda Irkçılık ve Yahudilere Yapılan Zulüm	175
Kristal Gece	180
Sağlıklı Toplum Yaratma!.....	181
Savaş Yıllarında Zulüm.....	182
Atatürk'ün Hitler Hakkındaki Düşünceleri.....	185
İspanya'da Birinci Cumhuriyet'in Kısa Süren Macerası.....	186
İkinci İspanyol Cumhuriyeti ve İç Savaş.....	189
Fransa'da Vichy Hükümeti ve Teslimiyetçi Faşizm.....	204
Fransa Niçin Üçüncü Cumhuriyet'i Yaşatamamıştı?	205

Vichy Döneminde Yahudilerin Durumu	217
Fransa'daki Türk Yahudilerinin Kurtarılması İçin Türk Diplomatlarının Onurlu Savaşı	219
Vichy Yönetiminin Sonu	221

III. B.M.'NİN KURULUŞUNDAN SONRA DEMOKRASİDE İNİŞLER VE ÇIKIŞLAR

Birleşmiş Milletler ve İnsan Hakları Bildirgesi	225
Amerika'da Özgürlükleri Kısıtlayan McCarthyizm Cereyanı	228
Watergate Skandalı	238
Gladyo ve Demokrasiyi Engelleme Çabaları	241
Bilderberg ve Benzeri Kuruluşlar Demokrasileri Nasıl Etkiliyor?	251

IV. OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA ÖZGÜRLÜK HAREKETLERİ NASIL BAŞLADI, NASIL BASTIRILDI?

İlk Reform Hareketi: Senedi İttifak	260
Tanzimat Fermanı'nın Getirdikleri	264
Yeni Osmanlılar Hareketi	269
Birinci Meşrutiyet'in İlanı ve Mithat Paşa'nın Acı Sonu	283
Abdülhamit'in İstibdadı	295
İkinci Meşrutiyet'in İlanı	306
Seçimler ve Parlamentonun Açılması	306
Softalar Anayasaya Karşı Ayaklanıyor	309
31 Mart Vakası	312
Abdülhamit Döneminin Sonu	316
Kadınlar Özgürleşiyor	317
İttihat ve Terakki Yönetiminde Özgürlükten Baskıcı Rejime	318
Halâskâr Zabitlerin Kısa Süren İktidarı	321
Babıâli Baskını, Darbe Yoluyla İktidarı Ele Geçirme	322
Siyasi Cinayetler ve Muhalefete Baskı Dönemi	323
Almanya'yla Gizli Antlaşma ve Savaş Bataklığına Sürükleniş	324

V. YENİ TÜRKİYE'DE DEMOKRASİYE GEÇİŞ

Kongreler İktidarı	329
Atatürk Samsun'a Çıkıyor	330
Binbaşı Noel'in Kürtleri Kışkırtma Çabaları	334
Yeni Bir Devlete Doğru	340
Büyük Millet Meclisi'nin Açılışı	342

Saltanatın Sonu	350
İç İsyanlarla Mücadele	352
Atatürk'e Suikast	358
Serbest Cumhuriyet Fırkasının Kuruluşu	360
Kubilay Olayı	361
Kadınlara Seçme ve Seçilme Hakkı Verilmesi	361
İnönü'nün Cumhurbaşkanlığı	366
Savaş Yıllarında Demokrasi Arayışları	367
Demokrat Parti'nin Kuruluşu	370
12 Temmuz Beyannamesi	373
Demokrat Parti İktidarı	375
Demokrasiye Aykırı Uygulamalar Başlıyor	378
27 Mayıs'a Nasıl Gelindi?	385
27 Mayıs Askeri Müdahalesi	389
Seçimler ve İsmet Paşa'nın Başbakanlığında	
Demokrasiye Dönüşü	394
Demirel'li Yıllar	396
12 Mart 1971 Muhtırası	398
12 Eylül 1980 Askeri Darbesi	407
Özal'ın Başbakanlığı Dönemi	414
Refah Partisi'nin Hükümet Ortağı Olması	426
28 Şubat Olayı	427
Merkez Sağ-Merkez Sol Koalisyonları	431
AKP Hükümet Oluyor	432
Dış Politikada Neler Oldu?	435
Demokratikleşme Vaatleri Ne Sonuç Verdi?	440
Türk Demokrasisinin Dünyadaki Yeri	443
Ekonomik Özgürlükler Alanında Türkiye Dünyanın Neresinde?	445
Kadın-Erkek Eşitliği ve Türkiye	447
BM İnsan Gelişimi Endeksinde Türkiye'nin Yeri	448
Dünya Refah Ekseninde Türkiye	449
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Türkiye	449
<i>Sonuç</i>	453
<i>Kaynakça</i>	457
<i>Dizin</i>	461

Önsöz

İnsanlığın ulaştığı en ileri yönetim biçimi olan demokrasi, bugün bile milyarlarca insanın özlemi olmaya devam ediyor. Eski Yunan'da başlayan demokrasi serüveni tarih boyunca dünyaya yayılırken çeşitli engellerle, güçlüklerle karşılaşmıştı. Bazen savaşlar, bazen iç çekişmeler demokrasiyi sona erdirdi. Birçok ülkede de seçim yoluyla iktidara gelenler iktidarda kalmak için demokrasiyi, özgürlükleri, insan haklarını feda ettiler ve diktatörlüğe yöneldiler.

Bazı büyük devletler kendi ülkelerinde demokrasiyi toplumun sadece belirli bir kesimi için uyguladı, diğer vatandaşlarını özgürlüklerden mahrum etti. Hatta ülkesinde yaşayanların bir bölümünü vatandaş bile saymayanlar oldu. Emperyalist devletler kendi denetimindeki başka ülkelerin halklarını ise çoğu zaman otoriter rejimlerle yönettiler.

İkinci Dünya Savaşı'ndan önceki yıllarda Avrupa ülkelerinde demokrasiyi tahrip eden diktatörler, milyonlarca insanın hayatına mal olan insanlık dışı rejimler kurdular ve yayılmacı emelleri uğruna dünyayı savaş felaketine sürüklediler.

Savaştan sonra demokrasi dünyanın birçok bölgesinde kökleşti ama demokratik sayılan ülkelerde de demokrasi dışı pek çok uygulama görüldü. Dünya devletlerini kendi görüşleri doğrultusunda yönlendirmek isteyen bazı uluslararası örgütlenmeler ortaya çıktı.

Başka ülkelerin iç politikasını, seçimlerini ve hükümetlerinin oluşumunu kendi çıkarları doğrultusunda etkilemeye çalışan devletler oldu. 21. yüzyıla girildiğinde, dünyada yaşayan insanların yarısından azı demokratik veya kısmen demokratik sayılan ülkelerde yaşıyordu.

Türkiye'nin geçmişinde özgürlükçü hareketler ancak Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde ortaya çıktı. Padişahın yet-

kilerini sınırlayan ilk girişimler kısa ömürlü oldu. Türkler gerçek demokrasinin temellerini ulusal Kurtuluş Savaşı sırasında attılar. Cumhuriyet dönemi, ulusal iradenin egemenliğini devletin temeli haline getirdi. O dönemden gerçek bir demokrasiye, çok partili rejime geçilmesi de uzun yıllar aldı. Çok partili rejime geçildikten sonra da demokrasi sık sık engellerle karşılaştı. Bazen iktidarı bırakmak istemeyen liderler toplumu baskı altına almaya çalıştılar, bazen de askeri müdahaleler demokrasinin gelişimini engelledi. Demokrasi mi iktidar mı sorusuyla karşılaştıklarında bazı liderler iktidarı seçti.

Bütün bu gelişmelerden sonra, Türkiye dünyanın demokratik ülkeleri arasında henüz hak ettiği yeri alabilmiş değil. Yasalarda yapılan reformlar gerçek hayata henüz tam yansıyamadı, hatta bazen geri adımlar atıldığı da oldu.

İşte bu kitapta bütün bu konular değerlendiriliyor ve Türkiye'nin dünya devletleri arasındaki yeri saptanmaya çalışılıyor. Bu kitapta yer alan bilgiler ve değerlendirmeler eğer demokrasiye gerçekten inanan siyaset adamlarını, gazetecileri, aydınları ve toplumun her kesiminden vatandaşları, yaşadığımız sorunları tarih penceresinden bir kere daha düşünmeye sevk ederse ne mutlu.

Bu kitabın hazırlanmasında çok değerli katkılarda bulunan çalışma arkadaşlarım Evrim Yarımağan'a, Merve Karadayı'ya, Nesrin Tüzün'e ve Burcu Kanbal'a içtenlikle teşekkür ediyorum.

Eşim Nedret Öymen, çocuklarım Burak ve Başak her zamanki gibi beni içtenlikle desteklediler. Onlara da teşekkür borçluyum.

Onur Öymen, 4 Mart 2011

Giriş

Salonda ağır bir hava vardı. Masada üst düzey parti yetkilisinin karşısında oturan büyük işadamları kaygılı bir bekleyiş içindeydiler. Çok önemli mesajların verileceği bir toplantıya çağırılmışlardı. Parti yetkilisi yavaşça yerinden doğruldu, “Beyler,” dedi, “önümüzdeki seçim belki on yıl, belki de yüzyıl içinde yapılacak son seçim olacaktır. Biz bu seçimi kazanarak iktidar olmaya kararlıyız.” Parti yetkilisi Nazi Partisi’nin ağır toplarından Goering’di. Karşısındakiler ise Almanya’nın en büyük firmalarının sahipleri...⁽¹⁾

Hitler’in en yakın adamlarından Borman da sanayicilere şu mesajı veriyordu: “İktidara gelmek için yeterli paramız yok. Bu para sizde var. Size iki seçenek sunuyoruz: Ya siz bize bu parayı vereceksiniz veya bu parayı biz sizden alacağız. Tercih sizindir.”⁽²⁾

Alman sanayisi hiçbir zaman siyasete pek uzak kalmamıştı. Her birinin gönül verdikleri partiler vardı. Ama bu partiler arasında şimdiki kadar Nazi Partisi olmamıştı. Hatta o kadar ki, asil ailelerden gelen işadamlarının eşleri Hitler’i ve diğer Nazi Partisi mensuplarını hakir görür, evlerine misafir bile etmek istemezlerdi. Şimdi hayatın soğuk gerçeği ile karşı karşıya kalmışlardı. Ya ülkeyi otoriter bir rejime sürükleyeceği başından anlaşılan Nazilerin suyuna gidecekler veya her şeylerini bir anda kaybedeceklerdi.

İlk seçenekten başka yol görünmüyordu. Bir anda kendilerini toparladılar. En güçlü firmanın sahibi Gustav Krupp, Nazi Partisi’ne

(1) Manchester, William, *Les Armes des Krupp*, Çeviri: René Rosenthal, Club Français du Livre, Paris 1970, s. 317.

(2) a.g.e., s. 332.

derhal bir milyon mark vermeye hazır olduğunu açıkladı. Thyssen ve diğerleri hemen onu izlediler.

Alman büyük sermayesi Nazilerin emrine girmişti ve bundan sonra Nazi Partisi'nin kasası olacaktı. Evvelce Weimar demokrasisine gönül veren Alman iş âlemi artık yeni koşullara uyacak ve ülkeyi demokrasiden hızla uzaklaştıracak olan Nazi Partisi'ne kayıtsız şartsız bağlanacaktı veya bağlanmak zorunda kalacaktı. Hitler ve arkadaşları, ülkelerini ve dünyayı felakete sürükleyecek maceralarını Alman büyük sermayesi sayesinde gerçekleştirecekti. Başlangıçta partinin gerçekten hiç parası yoktu. Doğru dürüst bir seçim kampanyasını yürütecek durumda değildi. İşadamları acaba bir blöfle mi karşı karşıyadılar? Henüz Alman demokrasisi yaşıyordu. Nazilerin kuvvet kullanarak işadamlarını hizaya getirmeleri kolay olmayabilirdi. Acaba o aşamada direnebilselerdi Naziler o büyük seçim başarısını sağlayabilirler miydi? Seçimlerde o kadar oy alamasalar iktidarı zorlama şansları olur muydu? Weimar demokrasisi yaşatılabilseydi Almanya'nın ve dünyanın kaderi böyle mi olurdu?

Bu soruların cevapları hiçbir zaman bilinmeyecek. Ama bilinen şu: Alman firmalarının Nazilere bu kadar kolay boyun eğmeleri sadece korkudan kaynaklanmıyordu. Onların da bazı zayıf noktaları vardı. Bu firmaların çoğu harp sanayisi alanında çalışıyordu. Birinci Dünya Savaşı'nı bitiren Versailles Antlaşması, Alman silah sanayisini fiilen yasaklamıştı. Artık Almanya eskiden olduğu gibi sınırsız biçimde tank, top, uçak, denizaltı yapamayacaktı. Ama başta Krupp firması olmak üzere, pek çok sanayi kuruluşu silah üretimini kaçak yollarla sürdürüyordu. Bu üretimi devam ettirmek için kendilerine güçlü bir siyasi destek lazımdı. Diğer partilerin hiçbirisi kendilerine bu desteği verecek kadar güçlü ve gözü kara değildi. Nazi Partisi biçilmiş kafa gibi görünüyordu. Bu partinin Almanya'yı felakete sürükleyebileceğini hissedenler yok muydu? Vardıysa bile şimdi onu düşünmenin zamanı değildi. Parti desteklenecek, cömertçe yardımlar yapılacak, buna karşılık kaçak silah üretimi bütün hızıyla devam edecekti.

Aslında Hitler daha 1923 yılında iktidarı ele geçirmeyi aklına koymuştu, hem de kuvvet kullanarak. Teşebbüse de geçti. Münih'te birahane darbesi denilen teşebbüs bu amaca yönelikti. Ama başarılı ola-

madı. Başarısızlığın bedeli hapisti. O da bu bedeli ödedi. Daha sonra demokrasi yoluyla, seçim yoluyla iktidara gelmenin daha uygun bir yol olacağını düşündü. Demokrasiyi demokratik yollardan alt edecekti. Demokrasi yoluyla iktidara gelecek, ama sonra Alman demokrasisinin tabutuna son çiviği çakacaktı.

Hitler seçim yoluyla iktidara geldikten sonra diktatörlüğe yönelen ilk lider değildi, son lider de olmayacaktı. Dünya tarihi boyunca seçimle gelen pek çok lider iktidarın cazibesine o kadar kapılmıştı ki, iktidardan uzaklaşmayı akıllarına bile getirmek istemiyorlardı. Demokrasi iktidara gelene kadar kullanılacak bir vasıtaydı. Sonra? Sonra demokrasiye artık ihtiyaç olmadığını düşüneceklerdi. Oysa demokrasinin en değerli yanı liderleri ve partileri iktidara getirmesi değil, halkın desteğini kaybetmiş iktidarlara yumuşak iniş yolunu sağlamasıydı. Doğrusu beklemedikleri bir anda iktidarı kaybetmek hiçbir lidere hoş gelmemiştir. İktidardan ayrılırken birçoğu demokrasi için iyi şeyler düşünmemişlerdir. İngiltere'nin ünlü başbakanlarından Winston Churchill savaştan hemen sonra yapılan seçimde iktidarı İşçi Partisi lideri Attlee'ye kaybedince ünlü sözünü söylemişti: "Demokrasi kötü bir rejimdir ama daha iyisi de yoktur."

Seçimler demokrasinin olmazsa olmaz şartıdır. Demokrasi seçimden ibaret değildir ama seçimsiz demokrasi de olmaz. O bakımdan, eğer ülkenin rejimi demokrasiyse seçime gireceksiniz ve rakiplerinize boy ölçüşeceksiniz. Ama eğer demokrasiyi ve seçimi sadece iktidara geçmenin bir vasıtası olarak düşünüyorsanız, seçimi kazandıktan hemen sonra bir daha gitmemenin yollarını düşünmeye başlayacaksınız. Hitler gibi 1000 yıllık bir imparatorluk hayal edeceksiniz. O zaman da günün birinde hayatın acı gerçeği ile karşılaşmaya hazır olacaksınız.

Eski Yunan'dan beri dünyanın siyasi tarihi, demokrasiyi tahrir ederek totaliter bir yönetim kurmak ve iktidarı hiç bırakmamak özlemi ile yanıp tutuşan liderlerin öyküleriyle doludur. O diktatörlük heveslileri, her zaman yanlarında kendilerini destekleyecek kimseler bulmuşlardır. Liderlerin yakın çevresi daima iktidarın nimetlerinden mümkün olduğu kadar çok ve olabildiğince uzun süre yararlanmak isteyenlerle dolu olmuştur. Para ve kişisel çıkarlar her dönemde bir

çekim merkezi oluşturmuştur. Bunun karşılığında otoriter lidere destek olmak, onun emirlerini eksiksiz yerine getirmek ve onun karşıtlarını etkisiz hale getirmeye çalışmak ödenmesi gereken bir bedeldir. Bunu vaktiyle kralların, tiranların yakın çevresi yapardı; modern çağda da bazı işadamları, sözde bilim adamları ile lidere yakın medya sahipleri yapıyor. Özetle değişen fazla bir şey yok. Demokrasiye yürekten bağlı olanlar, totaliter eğilimlerin egemen olduğu ülkelerde daima bir bedel ödemek zorunda kalmışlardır. Bu da çoğu zaman ağır bir bedel olmuştur.

I

Demokrasinin Kökenleri

Demokrasi kavramının Eski Yunan’da ortaya çıktığı kuşkusuz. Ama bilim adamları, halk meclislerinin ve seçimle işbaşına gelenlerin örneklerine ilk defa Mezopotamya’da rastlandığını söylüyorlar. Demokrasinin kökeninin bugünkü Suriye, Irak ve İran’da araştırılması gerektiğini ileri sürüyorlar.

Mezopotamya tarihi konusunda en güvenilir araştırmaları yapan Danimarkalı bilim adamı Thorkild Jacobsen, ilkel demokrasi-lerde siyasi gücün özgür erkek vatandaşların elinde olduğunu söylüyor. Mezopotamya’daki şehir-devletlerinde yaşlılar meclisleri var. Savaş ve barış yapma gibi önemli konularda bu meclislere danışılıyordu.

Jacobsen bu konudaki araştırmalarını 1941 yılında Chicago’da düzenlenen American Oriental Society toplantısında “Eski Mezopotamya’da ilkel demokrasi” başlığı altında yaptığı bir sunuşta açıklamıştı.⁽³⁾

Bazı tarihçiler M.Ö. 1500’lü yıllarda Hindistan’da benzeri uygulamalar olduğunu belirtiyorlar.⁽⁴⁾ M.Ö. 6. yüzyılda Hindistan’daki “bağımsız cumhuriyetlerde” bir cins demokratik uygulama olduğunu Eski Yunan tarihçilerinden Diodorus da söylüyor.

Eski Yunan’da Demokrasi

Demokrasi sözü Yunancadan geliyor: (demos=halk ve kratos= yönetim). Eski Yunan’ın uzun tarihi içinde demokrasinin var olduğu dönem 250 yıl. O da kesintilere uğrayan bir demokrasi. Üstelik o

(3) “Mesopotamia: Earliest Formal Democracy?”, Raul, S. Manglapus, *Asia Pacific Report*, Number 66, 26 December 2004.

(4) Keane, John, *The Life and Dead of Democracy*, Pocket Books, London, 2009, s. xi.

Onur Öymen Galatasaray Lisesi'ni ve Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Aynı fakültede doktora yaptı. Dışışleri Bakanlığı'nda çeşitli görevlerde bulundu. Danimarka ve Almanya'da büyükelçilik yaptı. Dışışleri Müsteşarlığı ve NATO Daimi Temsilciliği görevlerinden sonra emekliye ayrılarak siyasete girdi. CHP'den İstanbul ve Bursa milletvekilliği yaptı. Aldığı ödüller arasında "Yılın Bürokratı" ve "Yılın Politikacısı" ödülleri de bulunuyor.

Demokrasiden Diktatörlüğe Onur Öymen'in altıncı kitabı. Öymen bu kitabında tarihten günümüze demokrasinin gelişimini incelerken iktidar uğruna demokrasiyi engelleyenleri, otoriter rejimler kurarak ülkelerini ve dünyayı felakete sürükleyenleri anlatıyor. Türkiye'nin çok partili demokrasiyi nasıl geliştirdiğini inceliyor ve ülkemizde siyasal katılım, özgürlükler ve insan hakları alanında yaşanan sıkıntıları dile getiriyor. Öymen bu alanlarda dünyanın saygın kuruluşlarının değerlendirmelerinde Türkiye'ye verdiği yeri de belgeliyor.

ÖYMEN'İN KİTAPLARI HAKKINDA...

TÜRKİYE'NİN GÜCÜ: "Cumhuriyetin elde ettiği başarıların en etkileyici ve iyimser anlatımı Onur Öymen'in kaleminden yazıldı. Onun mesajı şu: İşte geldik, buradayız, eskisinden çok daha fazla hesaba katılmalyız...." -**Andre Mango**

GELECEĞİ YAKALAMAK: "Öymen bu kitabında içinde yaşadığımız dünyayı son derece sağlam bir görüş çerçevesinde irdeliyor... Çok değerli bilgileri, çok doğru bir yaklaşımla bütünleştirmeyi başarmış. Öymen'in *Geleceği Yakalamak* adlı çalışmasını mutlaka okuyun..." -**Emre Kongar**

SİLAHSIZ SAVAŞ: "Öymen'in kitabını okuyunca, bu konularda ağırlığımızı niçin koyamadığımızı, uluslararası ilişkilerde nasıl böyle yalnız kaldığımızı, ne gibi yanlışlar yaptığımızı göreceksiniz. Bu kitabı bütün siyasetçiler, hocalar, öğrenciler ve Atatürk döneminin özlemini çeken herkes okumalı." -**Emin Çölaşan**

ÇIKIŞ YOLU: *Çıkış Yolu*, genel olarak 496 sayfalık siyasi tarih, özel olarak da emperyalizm tarihi. Sadece bu kadar da değil: Bu tarih, sadece olayları betimlemiyor (tasvir etmiyor), onları çok ciddi bir diyalektik bakış açısı içinde ameliyat masasına yatırıp otopsisini yapıyor. Muhteşem bir analiz ve sentez düzeneği çalıştırıyor... Onur Öymen eğer CHP Genel Başkan Yardımcısı olmasaydı, kitabını emekli büyükelçi sıfatıyla yazmış olsaydı, *Çıkış Yolu*, gazeteciler ve tarihçiler tarafından 2008-2009 yılının en önemli kitabı ilan edilirdi." -**Özdemir İnce**

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-1447-2

9 789751 414472